3

FELSEFE 10 · 1. ÜNİTE · 3. konu

Felsefi Düşüncenin Gelişimi

Felsefe gerçekten tek bir yerde mi doğdu?

Aynı yüzyılda üç ayrı yerde akla dayanan sorular sorulur

MÖ 6. yy

Thales evrenin ve varlıkların nasıl ortaya çıktığını soruyor. Çin'de Kung-Fu-Tzu düzenin nasıl kurulacağını düşünüyor. Hindistan'da Siddhartha Gautama varlığın özünü sorguluyor.

Birbirini tanımayan üç insan akla dayanarak soru soruyor.

felsefesinifi.com

Felsefe bir anda değil, uzun bir birikimle doğdu

Farklı toplumlarda bilgi birikir → Yazı icat edilir; bilgi saklanır ve aktarılır → Evreni akılla açıklama çabası güçlenir → **Felsefe doğar**

felsefesinifi.com

Felsefenin temellerinin bu medeniyetlere dayandığı düşünülür

Çin

Hindistan

İran

Mısır

Mezopotamya (Sümer, Babil)

felsefesinifi.com

Bu toplumların inançları, **mitoloji**leri (tanrı ve kahraman efsaneleri) ve doğa açıklamaları felsefeye zemin oldu.

Felsefe sistemli hâlini Antik Yunan'da kazandı

İlk Çağ'dan itibaren pek çok toplum felsefeye katkı verdi; ama düşünce bir yerde sisteme kavuştu.

Antik Yunan felsefesi

Antik Yunan'da gelişen ve felsefeyi sistemli hâle getiren düşünce geleneğidir.

felsefesinifi.com

MÖ 6. yüzyıl – MS 2. yüzyıl: Üç gelenek, farklı ağırlıklar

MÖ 6. yüzyılda felsefenin Yunan, Çin ve Hint medeniyetlerinde eş zamanlı ortaya çıktığı ileri sürülür.

Gelenek	Ağırlık verdiği konular
Çin ve Hint	Varlığın özü; toplumsal hayat ve ahlak; ahlak ile inanç arasındaki bağ
Antik Yunan	Evrenin ve varlıkların nedenleri; doğa olayları; bilgi, erdem, politika

felsefesinifi.com

Çin'de ve Atina'da siyasal hayat değişiyordu

Çin · MÖ 770-476

Hanedan kavgaları toplumu kaosa sürükler. Çin felsefesi bu kaosa çözüm arayışıyla ortaya çıkar.

ve

Atina · MÖ 6-5. yüzyıl

Önemli bir Yunan kenti olan Atina doğrudan demokrasiye geçer.

felsefesinifi.com

MS 2-15. yüzyıl: Felsefe dinlerle iç içe geçer

529

Bizans İmparatoru Justinianus, Atina'daki Platoncu felsefe okulu Akademi'yi kapattırır. Bu olay felsefe tarihinde yeni bir dönemin başlangıcı sayılır.

Bu dönemde düşüncenin merkezinde Tanrı ve inanç vardır.

felsefesinifi.com

Aynı dönemde iki felsefe, iki farklı yol

Hristiyan felsefesi

Tanrı ve iman anlayışını merkeze alır; dinî otoritenin güdümünde kalır.

ama

İslam felsefesi

Antik Yunan, Hint, Mısır, Babil ve Çin mirasını yorumlar; özgün eserler ortaya koyar.

8-13. yüzyıllarda İslam felsefesinde matematik, geometri, ahlak ve metafizik öne çıkar.

felsefesinifi.com

Bağdat'taki Beytülhikme'de farklı medeniyetlerin eserleri çevrildi

Beytülhikme

Bağdat'ta kurulan, çeviri ve bilimsel çalışmaların yapıldığı ilim merkezidir.

Bu birikimin büyük kısmı çeviri ve yorumlarla Batı'ya ulaştı.

felsefesinifi.com

15-17. yüzyıl: İstanbul'un Fethi Rönesans'a hız katar

1453

İstanbul fethedilir. Kentteki düşünürlerin Batı ile teması artar. Antik Yunan felsefesi ve İslam düşüncesi birikimi Avrupa'ya yayılır.

Bu birikim, İtalya'da başlayıp 1400'lerde Avrupa'ya yayılan yeniden doğuş hareketini, **Rönesans**'ı hızlandırır.

felsefesinifi.com

15-17. yüzyılda merkeze insan ve akıl yerleşir

Ulus devlet

Kilisenin otoritesi sarsılır; egemenliğini ulustan alan devlet öne çıkar

Hümanizm

İnsanı evrenin merkezine koyan ve onu yücelten düşünce

Modern bilim

Doğayı akıl ve yeni bilimsel yöntemlerle açıklamaya çalışan bilim

felsefesinifi.com

Evrenin merkezi Dünya mı, Güneş mi?

Batlamyus (100-178)

Evrenin merkezinin Dünya olduğunu savunur.

mı?

Copernicus (1543)

Güneş merkezli evren anlayışını ortaya koyar.

Bilimdeki gelişmeler doğa hakkındaki metafizik açıklamaları sarsar. 1620'de Bacon tümevarımı yeni bir yöntem olarak önerir.

felsefesinifi.com

1517’de Luther’in 95 Tez’i Reform hareketini tetikler

Martin Luther 95 Tez’ini kilise kapısına asar. Bu dönemde Gutenberg de matbaayı icat etmiştir (1445).

Reform

16. yüzyılda Katolik Kilisesi’nin otoritesine karşı başlayan dinî yenilenme hareketidir.

felsefesinifi.com

18-19. yüzyıl: İnsan kendi aklıyla yolunu bulmalıdır

İnsan, başkasının kılavuzluğu yerine kendi aklıyla yaşamaya yönelir.

Gelenekler ve siyasi otoriteler eleştirilir.

Düşünce ve ifade özgürlüğü yaygınlaşır; aydınlar ve yazarlar felsefeyi yayar.

felsefesinifi.com

18-19. yüzyılda bilgi halka yayılır, dünya değişir

Tarih	Olay
1751	Diderot ve arkadaşları **Ansiklopedi**'yi, yani bilgileri bir araya toplayan kapsamlı eseri yayımlar
1764	İplik eğirme makinesi icat edilir; **Sanayi Devrimi**, yani makineli üretime geçiş başlar
1789	Fransız Devrimi

felsefesinifi.com

20. yüzyılda savaşlar ve krizler felsefenin yönünü etkiler

İki dünya savaşı ve Büyük Buhran yaşanır.

Felsefi sorunlara yeni yaklaşımlar gelişir; disiplinlerin sınırları belirginleşir.

Pek çok **felsefi ekol**, yani ortak ilkeleri paylaşan düşünce akımı doğar.

felsefesinifi.com

Dönemler bir bakışta

1. MÖ 6. - MS 2. yy: Üç gelenekte doğuş

2. MS 2. - 15. yy: Felsefe ve din

3. 15. - 17. yy: İnsan ve akıl

4. 18. - 19. yy: Kendi aklını kullan

5. 20. yy: Yeni akımlar ve ekoller

felsefesinifi.com

Felsefe tek bir halkın icadı değildir: dünya felsefe gelenekleri

Çin	**Hint**	**Antik Yunan**	**Türk-İslam**
Alman	**Fransız**	**Anglosakson**	**Amerikan**

Felsefe geleneği: Belli bir kültürde zamanla gelişen, kendine özgü soruları olan felsefi birikim.

felsefesinifi.com

Düşün

Felsefenin doğuşunu tek bir nedene bağlayabilir misin? Kültürel, ekonomik, siyasal ve bilimsel koşullardan hangisi daha belirleyiciydi?

felsefesinifi.com